

การนำเสนอวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย (สำหรับครูผู้สอน)

การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย

โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach)
ชั้นอนุบาล ๒/๑ โรงเรียนวัดเปรมประชากร ปีการศึกษา ๒๕๖๖

นางสาวดารารวรรณ กลุ่มเกลี้ยง

ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนวัดเปรมประชากร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำนำ

การจัดทำรายงานการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการ
จัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) ชั้นอนุบาล ๒/๑ โรงเรียนวัดเปรมประชากร
เป็นวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ซึ่งเป็นวิธีการเสริมสร้างทักษะการคิด สังเกต และสืบค้นข้อมูล ให้
ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัว เกิดทักษะทางปัญญา ทักษะการคิด วิเคราะห์เชิงคณิตศาสตร์
การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีเป็นการกระตุ้นให้เด็กได้คิด คิดอย่างสร้างสรรค์อยากเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้
ทดลอง และได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง การสืบค้น การใช้อุปกรณ์ เด็กได้ใช้ความสามารถของตนเอง รู้จักการ
ทำงานเป็นกลุ่ม การร่วมมือกันในการค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัย มี
ความสุข สนุกสนานกับการเรียนรู้ อันส่งเสริมให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้และแบ่งปันความรู้
ของ ตนเองให้ผู้อื่นรับทราบ ด้วยวิธีการนำเสนอตามกระบวนการขั้นตอนของการเรียนรู้

ขอขอบคุณ นางสาวพลอยนภัส ปุระณะวิชย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเปรมประชากร คณะครูปฐมวัย
ผู้ปกครอง และขอใจดีระดับชั้นปฐมวัยปีที่ ๒/๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ที่ให้ความร่วมมือ ร่วมใจ และ
สนับสนุนในการทำงานจนประสบความสำเร็จจุล่งไปด้วยดี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าการนำเสนอการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้การสอนแบบโครงการ (Project Approach) “เรื่องหอม หอม” จะเป็นประโยชน์แก่
ผู้ที่เกี่ยวข้อง ในด้านการจัดการศึกษาต่อไป

นางสาวดาราวรรณ กลุ่มเกลี้ยง

สารบัญ

หน้า

คำนำ	ก
สารบัญ	ข
๑. ชื่อผลงาน	๑
๒. ชื่อผู้นำเสนอผลงาน	๑
๓. ความสำคัญของผลงาน นวัตกรรม หรือแนวปฏิบัติที่นำเสนอ	๒
๔. จุดประสงค์ และเป้าหมายของการดำเนินงาน	๓
๕. กระบวนการผลิตผลงาน หรือขั้นตอนการดำเนินงาน	๓
๖. ผลการดำเนินงาน ผลสัมฤทธิ์ และประโยชน์ที่ได้รับ	๕
๗. ปัจจัยความสำเร็จ	๖
๘. บทเรียนที่ได้รับ	๗
๙. การเผยแพร่ และการได้รับการยอมรับ (รางวัลที่ได้รับ)	๗
๑๐. การขยายผลต่อยอด หรือประยุกต์ใช้ผลงาน นวัตกรรมหรือแนวปฏิบัติ วัตถุประสงค์	๘
ภาคผนวก	๙
ภาพกิจกรรม	
Project Approach เรื่อง หอม หอม	

การนำเสนอวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)

ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย (สำหรับครูผู้สอน)

.....

๑. **ชื่อผลงาน** : การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) ชั้นอนุบาล ๒/๑ โรงเรียนวัดเปรมประชากร ปีการศึกษา ๒๕๖๖

๒. **ชื่อผู้นำเสนอผลงาน** : นางสาวดาราวรรณ กลุ่มเกลี้ยง

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดเปรมประชากร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ตำบลบางพูน อำเภอเมือง
จังหวัดปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ ๒๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๘๑-๘๕๙๖๙๗๕
E-mail : Darawan๒๐๒๕@gmail.com

๓. **ความสำคัญของผลงาน นวัตกรรม หรือแนวปฏิบัติที่นำเสนอ**

๓.๑ ความเป็นมา

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ระบุถึงปรัชญาการศึกษาปฐมวัยไว้ว่า การศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง ๖ ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. ๒๕๖๐ : ๒) ดังนั้น เด็กปฐมวัยคือทรัพยากรที่มีคุณค่าทางสังคม เพราะเด็กในปัจจุบันคือผู้ที่จะมีเจริญเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไป ดังนั้น การพัฒนาคนให้เป็นคนดี คนเก่ง คนที่มีความสุขเป็นหัวใจ สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในสังคมปัจจุบัน การสร้างรากฐานของชีวิตที่มั่นคงแข็งแรงของคน ควรได้รับการดูแลพัฒนาตั้งแต่เด็กปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยแรกเกิดถึง ๖ ปี เป็นช่วงอายุที่สำคัญเป็นวัยทองของชีวิต ซึ่งเป็นวัยที่เกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็วและบุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (กุลยา ตันติผลาชีวะ. ๒๕๕๑ : ๑๒๖) การศึกษาปฐมวัยเป็นศาสตร์ที่เกิดขึ้นมาแต่โบราณ และมีการพัฒนาขึ้นตามยุคตามสมัยและตามปรัชญา แนวคิด ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรมที่ผ่านมาของ แต่ละประเทศได้ใช้เป็นดัชนีวัดด้านการศึกษาว่าเป็นสิ่งที่แสดงถึง การพัฒนาและความเจริญรุ่งเรือง ดังนั้นทุกประเทศทั่วโลกจึงมุ่งพัฒนาการศึกษาเพราะการศึกษาคือ เครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรของมนุษย์โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนา ทั้งปวงเป็นการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืนและป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาว

การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยเป็นการแสวงหาความรู้จากสิ่งต่างๆ รอบตัวและเริ่มเข้าใจสภาพแวดล้อมที่อาศัยอยู่ เด็กสามารถสังเกตและสื่อสารเกี่ยวกับเรื่องดิน หิน อากาศและ ท้องฟ้า เรียนรู้เกี่ยวกับวัตถุพลังงาน จากแม่เหล็ก แสงและเสียง เด็กสามารถสำรวจลักษณะของน้ำ และความร้อน สิ่งเหล่านี้

ทำให้เด็กปฐมวัยเริ่มการทำงานทางวิทยาศาสตร์ เด็กสามารถแก้ปัญหาต่างๆ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการเรียนรู้เรื่องอื่นได้มากมาย (สุจิราภรณ์ ม่วงเงิน. ๒๕๖๑ : ๕๒) ดังนั้นการเรียนวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยจึงมิใช่การสอนให้รู้ข้อความรู้เพราะเด็กไม่สามารถรับความรู้นามธรรมได้ เด็กต้องเรียนรู้วิทยาศาสตร์จากประสบการณ์ที่กระตุ้นส่งเสริมให้เด็กสำรวจ สิ่งแวดล้อมรอบตัวตามความสนใจของเด็กทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคลโดยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า (กุลยา ตันตะผลาชีวะ. ๒๕๕๑ : ๑๗๐)

จากการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แก่เด็กปฐมวัยปีที่ ๒/๑ ประสบปัญหาในการจัดการเรียนการสอน เช่น เด็กยังขาดประสบการณ์สำคัญในการเรียนรู้ เนื่องจากเพิ่งเข้าเรียนเป็นปีแรก เด็กยังขาดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ไม่ค่อยมีสมาธิ มีความสนใจเป็นช่วงสั้นๆ จดจ่อกับบางสิ่งได้ไม่นาน การสังเกตสิ่งต่างๆ รอบตัว ยังทำได้ไม่ดีนัก ครูจึงมีบทบาทในการกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็กๆ อย่างต่อเนื่อง จากปัญหาดังที่กล่าวมา ผู้สอนจึงได้นำการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการมาใช้พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แก่เด็กปฐมวัย เนื่องจากการเรียนแบบโครงการ (Project Approach) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เด็กรูปแบบหนึ่งที่ให้โอกาสเด็กเลือกเรียนรู้สิ่งที่เด็กสนใจในสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวเด็ก โดยเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ตั้งคำถามในสิ่งที่ยังต้องการเรียนรู้หาคำตอบรวมทั้งดำเนินการวางแผนสำรวจสืบค้น วิเคราะห์สังเคราะห์และคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและความรู้ต่างๆ เด็กเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยประสบการณ์ตรงหลากหลายวิธี และสุดท้ายเด็กและครูร่วมกันสรุปเรียบเรียงขั้นตอนการเรียนรู้และสิ่งที่เรียนรู้ออกมาเป็นชิ้นงานและนิทรรศการอันเป็นการสรุปความคิดรวบยอดที่ดี (นภเนตร ธรรมบวร. ๒๕๔๖ : ๑๕๕) สอดคล้องกับ วัฒนา มัคคสมัน (๒๕๕๔ : ๓๙) กล่าวว่า การจัดการประสบการณ์แบบโครงการ (Project Approach) เป็นการจัดการประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ ศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึก โดยเรื่องที่เรียนมาจากความสนใจของเด็ก การจัดกิจกรรมมุ่งให้เด็กมีประสบการณ์ตรงกับเรื่องที่ศึกษานั้น โดยเปิดโอกาสให้เด็กสังเกตอย่างใกล้ชิดจากแหล่งเรียนรู้ ให้ดียิ่งขึ้น

๓.๒ แนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนา

จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาก่อนการพัฒนา ข้าพเจ้าจึงได้นำวิธีการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ มาใช้พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ ๒/๑ จำนวน ๒๑ คน เพราะเป็นการศึกษาอย่างลึกซึ้งในหัวข้อที่เด็กสนใจ เพื่อแสวงหาคำตอบและเสนอผลการค้นหาคำตอบด้วยงานที่สร้างขึ้น และจัดการประสบการณ์แบบโครงการเป็นการสร้างโอกาสและสถานการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และได้รับประสบการณ์ตรงของเด็กๆ เด็กเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมที่เด็กประสบพบเห็น รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและบุคคลอื่นอีกด้วย โดยเรื่องที่เด็กๆ สนใจในครั้งนี้คือ เรื่องหอมชนิดต่างๆ มีระยะเวลาในการเรียนรู้ ๔ สัปดาห์ และมีการดำเนินการแบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ได้แก่ ๑. ระยะเริ่มต้นโครงการ ๒. ระยะพัฒนาโครงการ และ ๓. ระยะสรุปโครงการ

๔. จุดประสงค์ และเป้าหมายของการดำเนินงาน

๔.๑ จุดประสงค์

๑) เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ ๒/๑ โดยใช้การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach)

๒) เพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบกลุ่มใหญ่กลุ่มย่อย เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ครู และสิ่งแวดล้อม เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ได้ในชีวิตจริง

๓) เพื่อส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความกล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าลงมือกระทำด้วยตนเอง

๔) เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา)

๔.๒ เป้าหมาย

๔.๒.๑ เชิงปริมาณ

๑) เด็กชั้นอนุบาล ๒/๑ ร้อยละ ๘๕ มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้นเมื่อได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ

๔.๒.๒ เชิงคุณภาพ

๑) เด็กได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบกลุ่มใหญ่กลุ่มย่อย เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ครู และสิ่งแวดล้อม เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ได้ในชีวิตจริง

๒) เด็กปฐมวัยมีความกล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าลงมือกระทำด้วยตนเอง

๓) เด็กมีพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา) ที่เหมาะสมกับวัย

๕. กระบวนการผลิตผลงาน หรือขั้นตอนการดำเนินงาน

๕.๑ การออกแบบผลงาน นวัตกรรมหรือแนวปฏิบัติ

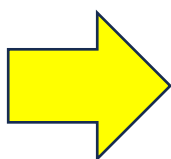
มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

- ๑) วิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้
- ๒) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และหลักสูตรปฐมวัยของสถานศึกษา
- ๓) ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) และการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย
- ๔) วางแผนในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งได้ออกแบบและพัฒนาโดยใช้กระบวนการ ๓ ระยะ ในการดำเนินงานและอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยมีกรอบแนวคิดในการพัฒนา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ดังนี้

การจัดประสบการณ์แบบโครงการ (Project Approach)
ระยะที่ ๑ เริ่มต้นโครงการทบทวน
ความรู้เดิมและความสนใจของเด็ก

ระยะที่ ๒ พัฒนาโครงการ
ให้เด็กมีประสบการณ์ใหม่และมีโอกาส
สืบค้นเพื่อหาคำตอบ

ระยะที่ ๓ สรุปโครงการ
ประเมิน สะท้อนความคิดและ
แลกเปลี่ยนงานโครงการ

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

๑. ทักษะการสังเกต
๒. ทักษะการจำแนกประเภท
๓. ทักษะการวัด
๔. ทักษะการสื่อความหมายข้อมูล
๕. ทักษะการลงความคิดเห็นจากข้อมูล
๖. ทักษะการหาความสัมพันธ์ระหว่าง
วัตถุกับเวลา
๗. ทักษะการคำนวณ
๘. ทักษะการพยากรณ์

ภาคผนวก

ประมวลภาพกิจกรรม

ระยะที่ ๑ เริ่มต้นโครงการ

สัปดาห์แรกของการเริ่มต้นกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) ของเด็กๆ ระดับชั้นอนุบาล ๒/๑ นี้ คุณครูได้มีการจัดสภาพแวดล้อมและกิจกรรมที่เป็นการกระตุ้นจินตนาการของเด็กๆ ก่อน เนื่องจากในเทอมนี้ตัวเด็กเอง ยังไม่มีประสบการณ์ในการเรียนรู้แบบโครงการมาก่อน (Project Approach) คุณครูจึงได้นำเด็กๆ ไปยังแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อเปิดประสบการณ์ให้กับเด็กๆ ในการรู้จัก สังเกต สงสัย เกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ในการเลือกสิ่งที่สนใจอยากเรียนรู้ โดยผ่านการสังเกต สิ่งต่างๆ รอบตัว เช่น การสำรวจรอบๆ โรงเรียน และการปั้นดินน้ำมันตามจินตนาการ การอ่านนิทาน เป็นต้น

กิจกรรมสำรวจรอบๆ บริเวณโรงเรียน และเลือกเรื่องที่สนใจ

ระยะที่ ๒ พัฒนาโครงการ :

การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนรู้ การสืบค้นข้อมูลเรื่อง หอม หอม มีชนิดอะไรบ้าง

คุณครูและเด็กๆ ได้เริ่มสืบค้น คำถามที่ ๑ ต้นหอม หรือหัวหอมเป็นอย่างไร ด้วยการศึกษารูปภาพจาก Internet ก่อน จากนั้นจึงเรียนรู้จากหอม หอมของจริง

การสืบค้นจากอินเทอร์เน็ต และสื่อออนไลน์

การสืบค้นจากตลาดใกล้โรงเรียน เพื่อสำรวจชนิดของหอม

การสืบค้นข้อมูลเรื่อง หอม หอม มีที่ประเภทและความแตกต่างของหอม ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายทั้งที่ได้ทำอยากทำและคุณครูจัดกิจกรรมให้เช่น การศึกษาจากรูปภาพ การดูของจริง นอกจากนี้คุณครูได้สอดแทรกเรื่องประโยชน์และโทษของหอมหอมให้เด็กๆ ฟังอีกด้วย

การศึกษาจากในห้องเรียนเกี่ยวกับส่วนประกอบ และประเภทของ “หอม หอม”

การศึกษาการปลูกต้นหอม โดยสังเกตการณ์เจริญเติบโตของต้นหอมแต่ละชนิด

ศึกษาวิธีการปลูกหอม แบบใช้เมล็ด (ต้นหอม) และปักชำ โดยเด็กๆ แบ่งกลุ่มกันปลูกหอมโดยการขุดดิน เป็น ๔ กลุ่ม ตามชนิดของหอม ได้แก่ หอมแดง หอมแขก หอมหัวใหญ่ และต้นหอม

เด็กๆ วัดการเจริญเติบโตของต้นหอม

การสืบค้นข้อมูลเรื่อง หอม หอม ทำอะไรได้บ้าง

ครูและเด็กร่วมกันสืบค้นหัวข้อ หอม เอาไปทำอะไรได้บ้าง ซึ่งได้มีการวางแผนกันหลายวิธีว่าจะหาคำตอบอย่างไร และผลสรุปคือ เด็กๆจะสืบค้นจาก Internet ถามผู้ปกครองและให้ช่วยเตรียม จัดหา “หอม” มาโรงเรียน และเลือกทำเมนูจากหอมที่เด็กๆ สนใจได้แก่ หอมทอด และขนมครกต้นหอม โดยมีผู้ปกครองของเด็ก (คุณยายน้องวาริ) มาเป็นวิทยากรให้ความรู้ในการทำขนมครกต้นหอมด้วย ดังนี้

โรงเรียนวัดเปรมประชากร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
กระทรวงศึกษาธิการ

